

DĚTSKÝ DOMOV A ŠKOLNÍ JÍDELNA, PŘEROV, SUŠILOVA 25
Sušilova 2392/25, 750 02 Přerov

Č.j.: 967/2015/Řed

V Přerově dne 23.12.2015

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

„CESTA K SAMOSTATNOSTI A SOBĚSTAČNOSTI“

**PRO PŘEDŠKOLNÍ A ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ S NAŘÍZENOU ÚSTAVNÍ VÝCHOVOU
DOPLŇUJÍCÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE ŠKOLE**

Ředitel dětského domova, jehož činnost vykonává Dětský domov a Školní jídelna, Přerov, Sušilova 25 vydává tento Školní vzdělávací program v souladu s ustanovením § 5 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání v platném znění.

Obsah:

1. Identifikační údaje
2. Charakteristika zařízení
3. Podmínky přijímání uchazečů, průběhu a ukončování vzdělávání
4. Popis podmínek pro vzdělávání
  - 4.1. Materiální podmínky
  - 4.2. Personální podmínky
  - 4.3. Ekonomické podmínky
  - 4.4. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví
  - 4.5. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami
5. Konkrétní cíle vzdělávání
6. Délka, formy, obsah a časový plán vzdělávání
  - 6.1. Délka vzdělávání
  - 6.2. Formy vzdělávání
  - 6.3. Obsah a časový plán vzdělávání
7. Přehled jednotlivých průřezových témat, jejich stručný popis a přiřazení jednotlivým „výchovám“
8. Přehled jednotlivých klíčových kompetencí, jejich stručný popis a přiřazení jednotlivým „výchovám“
9. Závěrečná ustanovení
10. Příloha 1 - 15

1. Identifikační údaje

- Název vzdělávacího programu:
Školní vzdělávací program dětského domova pro předškolní a základní vzdělávání doplňující vzdělávání ve škole dětí s nařízenou ústavní výchovou s názvem „Cesta k samostatnosti a soběstačnosti“.
- Předkladatel ŠVP:
Název: Dětský domov a Školní jídelna, Přerov, Sušilova 25
Adresa: Sušilova 2392/25, 750 02 Přerov
Právní forma: Příspěvková organizace
IČ: 63701332
Identifikátor PO: 600 031 853
Ředitel: Mgr. Jan Pavlas
Kontakt: t. č.: 607 052 377, e-mail: pavlas@ddprerov.cz
Adresa webové prezentace: www.ddprerov.cz
- Zřizovatel:
Název: Olomoucký kraj
Zastoupený: Odborem školství, mládeže a tělovýchovy Krajského úřadu Olomouckého kraje
Adresa: Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc
Kontakt: t. č.: 585 508 856

2. Charakteristika zařízení

Dětský domov v Přerově sídlí ve dvou budovách, a to v hlavní budově v Sušilově ulici a v budově odloučeného pracoviště v ul. Bří. Hovůrkových 17 (internát Střední školy technické).

Dětský domov se ve své činnosti řídí zejména obecně platnými právními předpisy, směrnicemi zřizovatele a vnitřními směrnicemi. Mezi nejdůležitější předpisy patří zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) v platném znění, zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů v platném znění a zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů v platném znění.

Dětský domov zabezpečuje na základě individuálních potřeb komplexní péči dětem, které nemohou být vychovávány a vzdělávány v biologické rodině, nemohou být osvojeny nebo umístěny v jiné formě náhradní rodinné péče a nemají závažné poruchy chování. Ve vztahu k dětem plní zejména úkoly výchovné, vzdělávací a sociální. Tyto děti se vzdělávají ve školách, které nejsou součástí dětského domova.

Podle zákona č. 109/2002 Sb., může zařízení poskytovat péči dětem zpravidla od tří do osmnácti let, konkrétně pak

- dětem s nařízenou ústavní výchovou,
- dětem, u nichž bylo nařízeno předběžné opatření,
- zletilým nezaopatřeným osobám po ukončení výkonu ústavní výchovy připravujícím se na budoucí povolání, nejdéle však do věku 26 let, a to podle smlouvy uzavřené mezi nezaopatřenou osobou a zařízením nejpozději do 1 roku od ukončení ústavní výchovy,
- dětem, které nejsou občany České republiky a splňují podmínky stanovené zákonem o sociálně-právní ochraně dětí.

Poskytovaná péče se přitom vztahuje i na děti s mentálním, tělesným, smyslovým postižením, vadami řeči, popřípadě s více vadami, pokud stupeň postižení neodpovídá jejich umístění do zařízení sociálních služeb nebo specializovaného zdravotnického zařízení.

Základní organizační jednotkou dětského domova je rodinná skupina, která má nejméně 6 a nejvíce 8 dětí různého pohlaví a věku. Sourozenci jsou zařazováni do jedné rodinné skupiny, pokud tomu nebrání vážné výchovné problémy. V DDŠJ Přerov jsou děti rozděleny do tří rodinných skupin.

Od roku 2010, kdy zařízení formou výpůjčky získalo do užívání elokované pracoviště, má každá rodinná skupina své samostatné prostory pro max. 8 dětí, což umožňuje intenzivnější působení pedagogických pracovníků na rozvoj osobnosti každého svěřeného dítěte, zejména pak umožňuje přiblížit více zařízení běžnému rodinnému prostředí.

3. Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání

Podle zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů v platném znění a v souladu s ustanovením § 971 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník jsou do dětského domova umisťovány děti na základě rozhodnutí příslušného soudu o předběžném opatření nebo nařízení o ústavní výchově.

Na příjmu dětí do péče zařízení se podílejí ředitel nebo jeho zástupce, sociální pracovníce a vychovatelé jeho budoucí rodinné skupiny v souladu s příslušnými ustanoveními vnitřního řádu, zejména seznámí dítě s prostředím, jeho právy a povinnostmi, vnitřním řádem a předají mu materiální vybavení a věcný dárek na uvítanou. O přijetí dítěte sociální pracovníce informuje bezodkladně soud, OSPOD a zákonné zástupce dítěte, které informuje o možnosti seznámení se s vnitřními předpisy zařízení.

Přemístit dítě do jiného zařízení nebo jiného typu zařízení může pouze soud, a to na základě žádosti samotného dítěte, zákonných zástupců nebo ze závažných důvodů žádosti zařízení.

Pobyt dítěte ukončí ředitel zařízení zejména v případech, kdy soud zruší ústavní výchovu, dítě je předáno do pěstounské péče nebo dosáhne zletilosti a v zařízení dobrovolně nesetrvá do ukončení přípravy na povolání.

4. Popis podmínek pro vzdělávání

4.1. Materiální podmínky

Dětem umístěným do zařízení je poskytováno *plné přímé zaopatření*, a to:

- a) stravování, ubytování a ošacení,
- b) učební potřeby a pomůcky,
- c) úhrada nezbytně nutných nákladů na vzdělávání,
- d) úhrada nákladů na zdravotní péči, léčiva a zdravotnické prostředky, které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, pokud nebyla péče vyžádána zákonnými zástupci dítěte,
- e) kapesné, osobní dary a věcná pomoc při odchodu zletilých osob ze zařízení,
- f) úhrada nákladů na dopravu do sídla školy.

Dětem zařízení rovněž poskytuje a hradí:

- a) potřeby pro využití volného času a rekreaci,
- b) náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost,
- c) náklady na soutěžní akce, rekreace,
- d) náklady na dopravu k osobám odpovědným za výchovu.

Prostorové podmínky: pokoje dětí, obývací pokoje, kuchyňky, herny, jídelna, sociální a hygienická zařízení, sportovní sklad, dvorní trakt.

Vnitřní vybavení: postele, noční stolky, police, skříně, psací stoly, svítidla, sedací soupravy, konferenční stolky, křesla, stoly, židle, další běžný nábytek k uložení knih, her a hraček, PC, Tv a další audiovizuální technika.

K *materiálnímu vybavení* dále patří zejména hygienické potřeby, obuv, prádlo, ošacení a jeho součásti, školní potřeby a pomůcky, potřeby pro využití volného času a rekreaci a skupinové či vlastní elektrické a tepelné spotřebiče.

4.2. Personální podmínky

Výchovně vzdělávací činnost je zabezpečována kolektivem pedagogických pracovníků, který tvoří 9 vychovatelů a 5 asistentů pedagoga s kvalifikací v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o pedagogických pracovnících. Pedagogičtí pracovníci se průběžně vzdělávají zejména formou prohlubování své kvalifikace, a to nejčastěji účastí v odborných seminářích, kurzech a samostudiem.

Provoz zařízení kromě pedagogických pracovníků zajišťují nepedagogičtí zaměstnanci, a to účetní (1,0), sociální pracovníce (0,7), uklízečka (0,5), domovník (0,25), vedoucí školní jídelny (0,5) a kuchařka (1,0).

4.3. Ekonomické podmínky

Zařízení hospodaří zejména s příspěvků poskytnutými od zřizovatele nebo ze státního rozpočtu. Do svého hospodaření rovněž přijímá peněžní a věcné účelové dary od právnických či fyzických osob, příspěvky na úhradu péče od rodičů dětí a dětí s vlastními příjmy, přídavky na děti, sirotčí důchody, stravné od zaměstnanců a příspěvky ke stravování z FKSP a připsané úroky z běžného účtu.

Ekonomické zabezpečení realizace školního vzdělávacího programu je každoročně plánováno v souvislosti s výší rozpočtu zařízení. Jednotlivým rodinným skupinám jsou peněžní prostředky na veškerou činnost poskytovány měsíčně zejména formou zúčtovatelných záloh (viz vnitropodnikové směrnice ekonomického úseku).

4.4. Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Bezpečnost dětí a její zajištění vychází zejména z dodržování pracovních povinností zaměstnanců zařízení daných platnými bezpečnostními předpisy, souvisejícími pokyny nadřízených orgánů a příslušnými ustanoveními náplně práce zaměstnanců konajících nad dětmi dohled. Konkrétní postupy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví dětí v zařízení stanoví zejména příslušná ustanovení Vnitřního řádu, „Směrnice k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí“ a „Interní metodické pokyny pro úspěšné zvládnutí krizových a mimořádných situací“.

Pedagogičtí pracovníci jsou povinni při každé činnosti s dětmi dbát na dodržování pravidel bezpečnosti, zejména pak před zahájením činnosti každé dítě poučit o možných rizicích a o dodržování pravidel bezpečnosti a provést o tomto zápis s podpisem dítěte. Při činnostech se zvýšenou mírou rizika jsou dětem poskytovány ochranné prostředky.

Pedagogičtí pracovníci pravidelně kontrolují zdravotní stav dětí, kontrolují a zabezpečují dodržování pravidel osobní hygieny, při onemocnění dítěte po jeho odborném vyšetření u příslušného pediatra či jiného odborného lékaře zabezpečují domácí léčení. V případě úrazu dítěte mu poskytují první pomoc a dále postupují podle souvisejících ustanovení Vnitřního řádu.

Postup při intoxikaci dítěte alkoholem, jinými návykovými látkami, při sebepoškození nebo při výrazné agresivitě řeší Interní metodické pokyny pro řešení krizových a mimořádných situací.

4.5. Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Tyto podmínky blíže specifikuje vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se specifickými vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných ve znění pozdějších předpisů. Konkrétní podmínky v zařízení pak vycházejí z jeho materiálních, personálních a ekonomických podmínek a jsou přizpůsobeny individuálně každému takovému jedinci v závislosti na jeho potřebách. Při umístění dítěte jsou individuální podmínky projednány se zákonnými zástupci, odbornými lékaři, školou, popř. se školským poradenským zařízením.

Dětský domov poskytuje speciální péči převážně dětem s lehkým a středně těžkým mentálním postižením a dětem se specifickými poruchami učení. S těmito dětmi pracuje průběžně při pravidelné přípravě na vyučování, a to na základě individuálních plánů stanovených školským poradenským zařízením a po konzultaci se školou. V případě těžšího postižení dítěte je zařízení připraveno použít speciálních metod a forem práce, a potřebné kompenzační a rehabilitační pomůcky. Doposud dětský domov využíval rovněž různé druhy terapií a rehabilitací, např. canisterapii, hiporehabilitaci, arteterapii, muzikofiletiku. Využívány jsou formy individuální nebo skupinové integrace. Nad dětmi je vykonáván zvýšený dohled, vychovatelé se zaměřují na posílení prvků vedoucích k vyšší socializaci a integraci.

Rozvoj dětí mimořádně nadaných je podporován jejich zapojením do projektů různých nadací, zaměřených zejména na zvýšení jazykové gramotnosti účastí v jazykových pobytech v zahraničí a také na podporu zájmových činností.

5. Konkrétní cíle vzdělávání

Cíle vzdělávání vycházejí mimo jiné z řady strategických dokumentů, např. Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007, Národního programu rozvoje vzdělávání v ČR (Bílá kniha, 2001), Dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR, které uvádějí základní tendence a cíle, opatření na národní úrovni a definují základní strategické cíle v oblasti rozvoje lidských zdrojů, resp. vzdělávání.

Základní strategií výchovně vzdělávací práce s dětmi zařazenými v zařízení do tří rodinných skupin je dosažení co nejvyšší míry jejich socializace, úspěšného zapojení do života občanské společnosti zejména po osamostatnění a odchodu z péče zařízení. Komplexní výchovně vzdělávací činnost vycházející ze ŠVP je tedy soustředěna do tří oblastí (viz Rámcový roční plán výchovně vzdělávací činnosti):

- 1. příprava na vyučování = příprava na povolání a s tím související schopnosti obstát na „trhu práce“,**
- 2. příprava na samostatný život po ukončení pobytu v zařízení,**
- 3. účelné využívání volného času zejména formou rozvoje zájmových aktivit.**

Tyto oblasti se vzájemně prolínají a odrážejí se v programech rozvoje osobnosti každého dítěte individuálně.

Hlavní výchovně vzdělávací cíle jsou v jednotlivých oblastech nastaveny takto:

- 1. oblast - zejména**
  - vést děti k pochopení významu vzdělání pro budoucnost každého jedince
  - vést děti k pochopení významu pravidelnosti v oblasti individuálního vzdělávání
  - vést děti k pochopení významu aktivního získávání nových informací, prohlubování vědomostí, dovedností a návyků
  - vést děti v rámci jejich individuálních možností k dosažení co nejvyššího stupně vzdělání
  - vést děti k pochopení nutnosti zapojit se aktivně na trh práce a zvolit vhodně své budoucí povolání
- 2. oblast - zejména**
  - vést děti k utváření a upevňování hygienických návyků
  - vést děti k rozvoji sebeobsluhy a zvládnutí běžných praktických činností (uklizení, praní, žehlení, nakupování, údržby domácnosti apod.)
  - vést děti k pochopení významu estetiky a praktičnosti v oblékání a bydlení a celkovému vlivu kultury na osobní rozvoj jedince a společnosti
  - vést děti k dosažení potřebného stupně finanční gramotnosti, zejména účelnému hospodaření s vlastními peněžními prostředky
  - vést děti k posílení sociálních kompetencí, k pochopení významu komunikace a spolupráce, pravidel fungování společnosti a vytváření správných vztahů ve skupině (nutnost vzájemného soužití podle pravidel) a nutnosti mravního chování
  - vést děti k pochopení významu rodiny a posilování pozitivních vazeb mezi jejich členy
  - vést děti ke správnému rozhodování na základě získaných informací a zodpovědnosti za svá jednání vůči sobě, jiným dětem či dospělým
  - vést děti k pochopení nutnosti zdravého životního stylu, zdravé výživy, pohybových aktivit, předcházení nemocem a bezrizikového způsobu života v sexuální oblasti, včetně nezneužívání návykových látek
  - vést děti ke zvládnutí řešení rizikových situací, k posílení prevence přestupkového a trestního jednání a trestní odpovědnosti
  - vést děti k pochopení významu ochrany životního prostředí včetně seznámení s riziky jejich neúměrného využívání
  - vést děti ke zvládnutí moderních technických komunikačních prostředků
- 3. oblast - zejména**
  - vést děti k pochopení významu smysluplného naplnění volného času dostupnými zájmovými aktivitami zejména sportovně turistickými, hudebními, tanečními, výtvarnými, a to účastí v zájmových útvarech v DD (hudební skupina, kytarová škola, muzikofiletika) či mimo zařízení
  - vést děti k umění střídání v přiměřené míře aktivní a pasivní formy odpočinku
  - vést talentované děti k pochopení významu reprezentace zařízení na veřejnosti formou účasti ve veřejných vystoupeních, účastí v soutěžích, přehlídkách s využitím schopností a dovedností, k jejichž rozvoji přispěla účast v zájmovém vzdělávání

6. Délka, formy, obsah a časový plán vzdělávání

6.1. Délka vzdělávání

Školní vzdělávací program je určen všem dětem umístěným na základě soudního rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy do péče dětského domova, a to jak dětem předškolního věku, tak dětem docházejícím do škol realizujícím základní vzdělávání, ale i žákům škol poskytujícím střední vzdělání. Jeho plnění a tudíž vzdělávání probíhá v závislosti na věku a délce pobytu jednotlivých dětí v péči zařízení. Obecně je v našich podmínkách jeho plnění realizováno ve čtyřech věkových kategoriích, a to od 3 do 6 let, od 6 – do 11 let, od 11 do 15 let a od 15 do 18 let.

V souvislosti se zaváděním Standardů péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče vydané NÚV je potřebné vzdělávání v souvislosti s budoucím přechodem do samostatného života poskytováno na základě dobrovolnosti i nezaopatřeným osobám až do doby jejich odchodu z péče zařízení.

6.2. Formy vzdělávání

Formy vzdělání, které naše zařízení dětem poskytuje, jsou zejména:

- a) *Pravidelná činnost*
je dána organizací dne dle Vnitřního řádu dětského domova: osobní hygiena, úklid osobních věcí a společných prostor, péče o obuv a ošacení, příprava na vyučování, odběr a samostatná příprava stravy
- b) *Nepravidelné, ale plánované akce*
didaktické hry, výukové programy na PC, besedy, přednášky, exkurze, poznávací výlety, sportovní hry a soutěže
- c) *Spontánní aktivity*
spontánních aktivity jsou závislé na místě, čase a zájmu jednotlivých dětí, které je realizují buď v době svého osobního volna, popř. u menších dětí i pod dohledem; jedná se zejména o klidové činnosti, hry, pohybové aktivity nebo aktivity pod dohledem pramenící z podnětu pedagogického pracovníka vykonávajícího dohled
- d) *Účast v projektech financovaných z jiných zdrojů*
projekty zaměřené na počítačovou gramotnost, finanční gramotnost, jazykové vzdělávání

6.3. Obsah a časový plán vzdělávání

Dětský domov, kde některé děti mohou strávit značnou část svého dětství, musí usilovat o co nejvyšší míru připravenosti každého jednotlivce na jeho úspěšné zapojení do společnosti po ukončení ústavní výchovy. Zařízení tak musí dětem poskytovat kromě služeb i vzdělávání, které doplňuje nebo podporuje vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisí. Prioritou pedagogické práce s dětmi ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy je složka výchovná, jejímž prostřednictvím však mohou děti v přímé působnosti zařízení získávat rovněž řadu potřebných klíčových kompetencí. Zatímco ve škole jde především o získání vědomostí, v domově pak o získání praktických dovedností a schopností.

ŠVP je základním strukturálním návodem pro výchovně vzdělávací práci s dětmi, popisuje jednotlivá průřezová témata, k nimž řadí jednotlivé konkrétní „výchovy“, dále popisuje zejména kompetence, které děti v zařízení výchovně vzdělávacím působením postupně získávají. ŠVP je podkladem pro každoroční tvorbu další pedagogické dokumentace, kterou tvoří:

- a) Rámcový roční plán výchovně vzdělávací činnosti (je součástí ročního plánu práce) stanoví obecně úkoly v rámci jednotlivých výchovně vzdělávacích oblastí především pedagogickým pracovníkům včetně zodpovědnosti a termínů jejich plnění.
- b) Roční plán výchovně vzdělávací činnosti zpracovaný již konkrétně pro každé dítě zvlášť je součástí programu rozvoje osobnosti každého dítěte a stanoví, čeho je nutno při práci s konkrétním dítětem dosáhnout v rámci jeho věkové kategorie v daném školním roce.

- c) Měsíční plán výchovně vzdělávací činnosti, který je součástí knih denní evidence, určuje, jakých konkrétních cílů má dítě dosáhnout z hlediska svého rozvoje v daném kalendářním měsíci.
- d) Týdenní program slouží k plánování konkrétních výchovně vzdělávacích a zájmových aktivit daného dítěte v konkrétních dnech příslušného týdne.
- 1) Ze ŠVP vychází rovněž tvorba **programu rozvoje osobnosti** (dále „PRO“) každého dítěte. PRO je zpracován vždy po skončení adaptační fáze po přijetí dítěte do péče zařízení, a to pro danou věkovou kategorii a zahrnuje všechny oblasti, do nichž je výchovně vzdělávací práce s konkrétním dítětem včetně zisku klíčových kompetencí soustředěna. PRO je vždy písemně vyhodnocován ke konci příslušného školního roku. Pro děti s jakýmkoliv druhem postižení je obsah výchovně vzdělávací činnosti úměrně snížen tomuto handicapu.
- 2) Součástí PRO jsou **pracovní listy**, které obsahují:
- a) základní oblasti výchovně vzdělávací činnosti,
  - b) průřezová témata (ve zkratkách),
  - c) konkrétní dílčí úkoly dané oblasti pro příslušnou věkovou kategorii,
  - d) přehled plnění klíčových kompetencí (uváděných ve zkratkách):

O	kompetence občanské
SP	kompetence sociální a personální
K	kompetence komunikativní
P	kompetence pracovní
U	kompetence k učení
ŘP	kompetence k řešení problémů

Pracovní listy přesně vymezují konkrétní úkoly, které vedou k zisku příslušných kompetencí a které tudíž vychovatelé na základě pokynu vedoucí vychovatelky pro příslušné období s dětmi plní (plánovanou činnost zaznamenávají do týdenních programů). Pro děti s jakýmkoliv postižením bude zde stanovená výchovně vzdělávací činnost snížena úměrně tomuto handicapu. Po ověření, zda děti porozuměly jim předaným poznatkům (např. formou testu) nebo zvládly praktickou činnost, zaznamenávají vychovatelé graficky v jednotlivých pracovních listech splnění příslušné „výchovy“, což vede na konci příslušného období k dosažení stanovených kompetencí. Pracovní listy jsou tak mj. přehledným dokumentem zaznamenávajícím jednak úroveň vědomostí a dovedností jednotlivých dětí, jednak plnění výchovně vzdělávacích úkolů jednotlivými vychovateli.

- 3) Postup a vyhodnocení činností pedagogických zaměstnanců v souvislosti s prevencí rizikového chování stanoví **Minimální preventivní program**, který zpracovává školní metodik prevence a schvaluje ředitel zařízení.
- 4) Každodenně zpracovávaným a vyhodnocovaným dokumentem, jenž zaznamenává nejen přehled o počtech dětí dané rodinné skupiny, ale zejména přehled konkrétní činnosti celé rodinné skupiny včetně akcí, mimořádných událostí, projevů chování dětí v domově i ve škole a následných výchovných opatření, je **knihou denní evidence**. Vychovatelé do ní rovněž zaznamenávají plnění jednotlivých výchovně vzdělávacích úkolů konkrétních dětí (nikoliv jednotlivých kompetencí).

Přehled základních oblastí výchovně vzdělávací činnosti

(tzv. „výchovy“, jež jsou obsahem jednotlivých pracovních listů)

1) Osobní hygiena	9) Estetická výchova
2) Péče o oděv a obuv	10) Environmentální výchova
3) Pracovní výchova, domácí práce	11) Tělesná výchova a sport
4) Provoz domácnosti	12) Občan a společnost
5) Základy vaření, zdravá výživa	13) Mravní výchova, společenské chování
6) Člověk, zdraví a nemoc	14) Výchova ke vzdělávání, sebevzdělávání, volba povolání
7) Rodinná a sexuální výchova	15) Ochrana člověka v souvislosti s častými riziky
8) Technické komunikační prostředky a způsoby využití	

7. Přehled jednotlivých průřezových témat, jejich stručný popis a přiřazení jednotlivým „výchovam“

Osobnostní a sociální výchova (OSV)

Smyslem tohoto průřezového tématu je pomáhat každému dítěti utvářet praktické životní dovednosti, budovat dobré vztahy k sobě samému, dalším lidem, světu a tím hledat vlastní cestu k životní spokojenosti. Specifikou OSV je, že učivem se stává samo dítě, sama rodinná skupina včetně více či méně běžných denních situací.

Tematické okruhy:

a) Osobnostní rozvoj

- **Rozvoj schopnosti poznávání**
  - cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění
  - cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů
  - dovednosti pro učení a studium
- **Sebepoznání a sebepojetí**
  - já jako zdroj informací o sobě
  - druzí jako zdroj informací o mně
  - moje tělo, moje psychika, co o sobě vím a co ne
  - jak se promítá mé já v mém chování
  - můj vztah k sobě samému, moje učení
  - moje vztahy k druhým lidem
- **Seberegulace a sebeorganizace**
  - cvičení sebekontroly, sebeovládání
  - organizace vlastního času, plánování studia a jiných povinností
- **Psychohygiena**
  - dovednosti pro pozitivní naladění mysli
  - sociální dovednosti pro předcházení stresům
- **Kreativita**
  - schopnost dotahovat nápady do reality
  - tvořivost v mezilidských vztazích
  - pružnost nápadů, originality, schopnosti věci vidět jinak

b) Sociální rozvoj

- **Poznávání lidí**
  - vzájemné poznávání ve skupině
  - rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech
  - chyby při poznávání lidí
- **Mezilidské vztahy**
  - chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého
  - lidská práva jako regulativ vztahů
  - práce s přirozenou dynamikou dané rodinné skupiny jako sociální skupiny
- **Komunikace**
  - řeč těla, zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí, řeč lidských skutků
  - cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání
  - dovednosti pro sdělování verbální a neverbální (technika řeči, výraz řeči)
  - specifické komunikační dovednosti, dialog (jeho vedení, pravidla a řízení, typy dialogů)
  - komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.)
  - efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace
  - pravda, lež, předstírání v komunikaci
- **Kooperace a kompetice** (soutěž, soupeření, rivalita)
  - seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu, dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky
  - rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (podřízení se, vedení a organizování skupiny
  - rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnutí situací soutěže

c) Morální rozvoj

• **Řešení problémů a rozhodovací dovednosti**

- řešení různých typů problémů a sociálních rolí (sociální problémy v mezilidských vztazích)
- problémy v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů, problémy v seberegulaci

• **Hodnoty, postoje, praktická etika**

- analýzy vlastních i cizích postojů, hodnot a jejich projevů v chování lidí
- kvality typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování
- pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu)
- dovednosti v rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Přiřazení OSV k jednotlivým „výchovám“:

- Osobní hygiena (PL 1.)
- Péče o oděv (PL 2.)
- Pracovní výchova, domácí práce (PL 3.)
- Provoz domácnosti (PL 4.)
- Základy vaření, zdravá výživa (PL 5.)
- Člověk, zdraví a nemoc (PL 6.)
- Rodinná a sexuální výchova (PL 7.)
- Technické komunikační prostředky a způsoby využití (PL 8.)
- Estetická výchova (PL 9.)
- Environmentální výchova (PL 10.)
- Tělesná výchova a sport (PL 11.)
- Občan a společnost (PL 12.)
- Mravní výchova, společenské chování (PL 13.)
- Výchova ke vzdělávání, sebezvzdělávání, volba povolání (PL 14.)
- Ochrana člověka v souvislosti s častými riziky (PL 15.)

Výchova demokratického občana (VDO)

Smyslem tohoto průřezového tématu je vybavit dítě základní úrovní občanské gramotnosti, která vyjadřuje způsobilost orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické, pluralitní společnosti. Jejím získáním může dítě konstruktivněji řešit své problémy se zachováním lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.

Tematické okruhy:

• **Občanská společnost a zařízení**

- zařízení jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratické vztahy mezi lidmi v zařízení
- způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot každodenním životě, význam zapojení dětí do spolusprávy
- spolupráce zařízení se správními orgány a institucemi ve městě

• **Občan, občanská společnost a stát**

- občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti a jeho schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku)
- Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana
- úloha občana v demokratické společnosti
- základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciací, různorodost)
- principy soužití s minoritami (příčiny nedorozumění, zdroje konfliktů, vzájemná komunikace, spolupráce)

• **Formy participace občanů v politickém životě**

- volební systémy, demokratické volby (parlamentní, krajské a komunální), politika
- obec jako základní jednotka správy státu
- společenské organizace a hnutí

- **Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování**
  - demokracie jako protiváha diktatury a anarchie, její principy
  - základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka)
  - význam Ústavy jako základního zákona země
  - demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Přiřazení VDO k jednotlivým „výchovám“:

- Provoz domácnosti (PL 4.)
- Základy vaření, zdravá výživa (PL 5.)
- Rodinná a sexuální výchova (PL 7.)
- Technické komunikační prostředky a způsoby využití (PL 8.)
- Občan a společnost (PL 12.)
- Mravní výchova, společenské chování (PL 13.)
- Výchova ke vzdělávání, sebevzdělávání, volba povolání (PL 14.)

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)

Smyslem tohoto průřezového tématu je podpora tradičních evropských hodnot, jimiž jsou zejména humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost včetně racionálního uvažování, kritického myšlení a tvořivosti ve vědomí a jednání dětí – budoucích evropských občanů. Toto téma rozvíjí u dětí vědomí evropské identity při respektování identity národní, otevírá dětem širší horizonty poznání, rozvíjí mobilitu a flexibilitu v občanské a pracovní sféře i osobním životě, poukazuje na perspektivy života v evropském a mezinárodním prostoru a seznamuje je s možnostmi, které tento prostor poskytuje.

Tematické okruhy:

- **Evropa a svět nás zajímají**
  - rodinné příběhy, zážitky, zkušenosti z Evropy a světa
  - místa, události a artefakty (lidské výrobky) v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu
  - naši sousedé v Evropě
  - život dětí v jiných zemích
  - lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
- **Objevujeme Evropu a svět**
  - naše vlast a Evropa
  - Evropa a svět
  - mezinárodní setkávání
  - státní a evropské symboly
  - Den Evropy
  - život Evropanů a styl života v evropských rodinách, životní styl a vzdělávání mladých Evropanů
- **Jsme Evropané**
  - kořeny a zdroje evropské civilizace
  - klíčové mezníky evropské historie, evropská integrace
  - instituce Evropské unie a jejich fungování
  - čtyři svobody a jejich dopad na život jedince
(volný pohyb osob, volný pohyb zboží, volný pohyb služeb a volný pohyb kapitálu)
  - co Evropu spojuje a co ji rozděluje
  - mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

Přiřazení VMEGS k jednotlivým „výchovám“:

- Rodinná a sexuální výchova (PL 7.)
- Technické komunikační prostředky a způsoby využití (PL 8.)
- Estetická výchova (PL 9.)
- Environmentální výchova (PL 10.)

- Tělesná výchova a sport (PL 11.)
- Občan a společnost (PL 12.)
- Výchova ke vzdělávání, sebezvzdělávání, volba povolání (PL 14.)
- Ochrana člověka v souvislosti s častými riziky (PL 15.)

Multikulturní výchova (MuV)

Smyslem tohoto průřezového tématu je umožnit dětem seznámení s rozmanitostí různých kultur, tradicemi a hodnotami, jejichž pomocí si mohou lépe uvědomit svou vlastní kulturní identitu, své tradice a hodnoty. Multikulturní výchova rozvíjí smysl pro spravedlnost, solidaritu, toleranci a umožňuje snáze pochopit a posléze respektovat sociokulturní rozmanitosti. U dětí jako příslušníků majoritní i minoritní společnosti pomáhá nacházet styčné body pro vzájemné respektování, společné aktivity a spolupráci. V dětském domově souvisí tato výchova s mezilidskými vztahy v rámci zařízení, v rámci rodinné skupiny, ale i mezi zařízeními a rodinami či veřejností.

Tematické okruhy:

- **Kulturní diference**
  - jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti
  - člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní schránky, ale i jako součást etnika
  - poznávání vlastního kulturního zakotvení
  - respektování zvláštnosti různých etnik
  - základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a Evropě
- **Lidské vztahy**
  - právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci
  - udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost
  - vztahy mezi kulturami, předsudky, a vžitě stereotypy
  - důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích
  - uplatňování principu slušného chování (základní morální normy)
  - význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti
  - tolerance, empatie, umění vžít se do role druhého
  - lidská solidarita, osobní příspěví k zapojení dětí z odlišného kulturního prostředí do kolektivu rodinné skupiny
- **Etnický původ**
  - rovnocennost všech etnických skupin a kultur
  - odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost
  - postavení národnostních menšin
  - základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti
  - různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa
  - projevy rasové nesnášenlivosti (rozpoznání, příčiny vzniku)
- **Multikulturalita**
  - multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti
  - multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování
  - specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost
  - naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem
  - význam užívání cizího jazyka jako nástroj dorozumění a celoživotního vzdělávání
- **Princip sociálního smíru a solidarity**
  - odpovědnost a příspěví každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám
  - nekonfliktní život v multikulturní společnosti
  - aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin
  - otázka lidských práv, základní dokumenty

Přiřazení MuV k jednotlivým „výchovám“:

- Péče o oděv (PL. 2.)
- Základy vaření, zdravá výživa (PL 5.)
- Rodinná a sexuální výchova (PL 7.)
- Estetická výchova (PL 9.)
- Environmentální výchova (PL 10.)
- Tělesná výchova a sport (PL 11.)
- Občan a společnost (PL 12.)
- Mravní výchova, společenské chování (PL 13.)
- Výchova ke vzdělávání, sebevzdělávání, volba povolání (PL 14.)
- Ochrana člověka v souvislosti s častými riziky (PL 15.)

Environmentální výchova (EV)

Smyslem tohoto průřezového tématu je vést děti k pochopení komplexnosti a složitosti vztahů člověka a životního prostředí, zejména z hlediska důsledků lidské činnosti na prostředí a poznání významu odpovědnosti za jednání každého jedince a tudíž celé společnosti. Téma umožňuje sledovat dynamiku měnícího se vztahu mezi lidmi a jejich životním prostředím a vede děti k aktivní účasti jeho ochraně a utváření. Přispívá též k pochopení života jako nejvyšší hodnoty, vede k vyšší odpovědnosti vůči ochraně přírody a přírodních zdrojů, k pochopení významu a nutnosti udržitelného rozvoje, vyšší angažovanosti při ochraně prostředí a citlivému přístupu k přírodě, přírodnímu a kulturnímu dědictví vůbec.

Tematické okruhy:

- **Ekosystémy**
  - les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa)
  - pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich)
  - vodní zdroje (aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii)
  - moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a O₂, cyklus CO₂)
  - tropický deštný les (druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam pro člověka)
  - lidské sídlo, město, vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí)
  - kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu civilizace až po dnešek)
- **Základní podmínky života**
  - voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení)
  - ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás)
  - půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině)
  - ochrana biologických druhů (důvody a způsoby ochrany jednotlivých druhů)
  - ekosystémy a biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, ohrožování a ochrana)
  - energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský život, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky)
  - přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)
- **Lidské aktivity a problémy životního prostředí**
  - zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství
  - doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace)
  - průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vliv průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti)
  - odpady a hospodaření s nimi (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny)
  - ochrana přírody a kulturních památek (její význam)
  - právní řešení u nás, v EU a ve světě, zásada předběžné opatrnosti

- ochrana přírody při masových sportovních akcích (zásady MOV)
- změny v krajině (krajina dřív a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy)
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (státní program EWO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)
- **Vztah člověka k prostředí**
  - naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace)
  - náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí)
  - aktuální, lokální ekologický problém (příklad, příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, zdůvodnění, prezentace)
  - prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, možnosti a způsoby ochrany zdraví)
  - nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě a u nás)

Přiřazení EV k jednotlivým „výchovám“:

- Péče o oděv (PL. 2.)
- Pracovní výchova, domácí práce (PL 3.)
- Základy vaření, zdravá výživa (PL 5.)
- Člověk, zdraví, nemoc (PL 6.)
- Estetická výchova (PL 9.)
- Environmentální výchova (PL 10.)
- Tělesná výchova a sport (PL 11.)
- Výchova ke vzdělávání, sebezvzdělávání, volba povolání (PL 14.)
- Ochrana člověka v souvislosti s častými riziky (PL 15.)

Mediální výchova (MeV)

Smyslem tohoto průřezového tématu je vybavit děti základní úrovní mediální gramotnosti, umožnit pochopení významu působnosti mediálních prostředků na utváření postojů jedince a potažmo celé společnosti, získat dovednosti nutné pro potřebnou mediální komunikaci, získat schopnost analyzovat nabízená sdělení a posoudit jejich věrohodnost. Téma pomáhá rovněž využívat potenciál mediálních prostředků jako zdroje informací, zábavy a vyplnění volného času. Učí rovněž praktické tvorbě mediálních sdělení a práci v realizačním týmu.

Tematické okruhy:

- **Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení**
  - pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě
  - rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných
  - hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů)
  - hledání rozdílů mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením
  - chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel
  - identifikování základních orientačních prvků v textu
- **Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality**
  - různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce
  - rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem
  - hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů jako reprezentace reality)
  - vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje)
  - identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá
  - identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

- **Stavba mediálních sdělení**
  - příklady pravidelnosti v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií)
  - principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam, užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost)
  - příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (např. skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)
- **Vnímání autora mediálních sdělení**
  - identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení
  - výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci
  - prvky signalizující explicitní (výslovné, jasné, přímo vyjádřené, zřetelné) či implicitní (zahrnuté, obsažené ale vyjádřené nepřímo) vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu
- **Fungování a vliv médií ve společnosti**
  - organizace a postavení médií ve společnosti
  - faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování
  - způsoby financování médií a jejich dopady
  - vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy
  - role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování
  - role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam)
  - vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti)
  - role médií v politických změnách

Tematické okruhy produktivních činností:

- **Tvorba mediálního sdělení**
  - tvorba mediálního sdělení pro domácí časopis, vlastní webové stránky
- **Práce v realizačním týmu**
  - redakce domácího časopisu či internetového média
  - utváření týmu, význam různých věkových skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu
  - stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědností
  - faktory ovlivňující práci v týmu
  - pravidelnost mediální produkce

Přřazení MeV k jednotlivým „výchovám“:

- Rodinná a sexuální výchova (PL 7.)
- Technické komunikační prostředky a způsoby využití (PL 8.)
- Estetická výchova (PL 9.)
- Výchova ke vzdělávání, sebezvzdělávání, volba povolání (PL 14.)

8. Přehled jednotlivých klíčových kompetencí, jejich stručný popis a přiřazení jednotlivým „výchovám“

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého jedince ve společnosti, u našich dětí zejména po ukončení ústavní výchovy a jejich odchodu z péče zařízení.

Výběr a pojetí klíčových kompetencí vychází z hodnot obecně přijímaných danou společností a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělání, spokojenému a úspěšnému životu a posilování funkcí občanské společnosti.

Předpokladem promyšlené, cílené a pravidelné výchovně vzdělávací práce pedagogických pracovníků s dětmi svěřenými do péče je dosažení klíčových kompetencí v následující úrovni:

Kompetence občanské

a) na konci předškolního vzdělávání dítě:

1. učí se plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat své hry a činnosti
2. dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky a poznávat své slabé stránky
3. odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale dokáže rovněž měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
4. chápe, že se může o tom, co udělá rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí potom odpovídá
5. má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům přistupuje odpovědně, váží si práce a úsilí jiných

b) na konci základního vzdělávání dítě:

1. respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, umí se vcítit do situace ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se fyzickému i psychickému násilí
2. chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědomo svých práv a povinností v zařízení i mimo ně
3. rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích ohrožujících život a zdraví člověka
4. respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění a sportovních aktivit
5. chápe základní ekologické souvislosti a environmentální problémy, respektuje požadavky na kvalitní životní prostředí, rozhoduje se v zájmu podpory a ochrany zdraví a trvale udržitelného rozvoje společnosti

Kompetence sociální a personální

a) na konci předškolního vzdělávání dítě:

1. samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
2. uvědomuje si, že za sebe a své jednání odpovídá a nese důsledky
3. dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
4. dokáže se ve skupině zdravě prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopno respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
5. napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
6. spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim
7. při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích se chová obezřetně; nevhodné chování i v komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout
8. je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným
9. chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

b) na konci základního vzdělávání dítě:

1. účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s vychovateli na vytváření pravidel týmové práce, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
2. podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni samo požádá

3. přispívá k diskuzi v rodinné skupině i k debatě celého kolektivu, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
4. vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty

Kompetence komunikativní

a) na konci předškolního vzdělávání dítě:

1. ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog
2. dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.)
3. domlouvá se gesty a slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu a funkci
4. v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
5. ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
6. průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
7. dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, telefon a jinou audiovizuální techniku)
8. ví, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

b) na konci základního vzdělávání dítě:

1. formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
2. naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze, obhajuje svůj názor vhodnými argumenty
3. rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
4. využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
5. využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráce s ostatními lidmi

Kompetence pracovní

na konci základního vzdělávání dítě:

1. používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla, plní povinnosti a závazky, adaptuje se na změněné nebo nové pracovní podmínky
2. přistupuje k výsledkům pracovní činnosti nejen z hlediska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a společenského významu, ale i z hlediska ochrany zdraví svého i druhých, ochrany životního prostředí i ochrany kulturních a společenských hodnot
3. využívá znalosti a zkušenosti získané v jednotlivých vzdělávacích oblastech v zájmu vlastního rozvoje i své přípravy na budoucnost, činí podložená rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesním zaměření
4. orientuje se v základních aktivitách potřebných k uskutečnění podnikatelského záměru a k jeho realizaci, chápe podstatu, cíl a riziko podnikání, rozvíjí své podnikatelské myšlení

Kompetence k učení

a) na konci předškolního vzdělávání dítě:

1. soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
2. získanou zkušenost uplatňuje v praktických situacích a v dalším učení
3. má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, které dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
4. klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něj děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí; poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
5. učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
6. odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
7. pokud se mu dostává uznání a ocenění, učí se s chutí

b) na konci základního vzdělávání dítě:

1. vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení, projevuje ochotu věnovat se dalšímu studiu a celoživotnímu učení
2. vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
3. operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislosti, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na matematické, společenské a kulturní jevy
4. samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti
5. poznává smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich

Kompetence k řešení problémů

a) na konci předškolního vzdělávání dítě:

1. všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro ně pozitivní odezva na aktivní zájem
2. řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
3. problémy řeší na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadních zkušeností, fantazií a představivost
4. při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
5. zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
6. rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
7. chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
8. nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

b) na konci základního vzdělávání dítě:

1. vnímá nejrůznější problémové situace v zařízení i mimo ně, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
2. vyhledává informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečně řešení problému
3. samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické, matematické a empirické postupy
4. ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
5. kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

9. Závěrečná ustanovení

1. Školní vzdělávací program je veřejným dokumentem, je umístěn v kanceláři ředitele dětského domova a na stránkách webové prezentace zařízení. Do ŠVP může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.
2. Zákonní zástupci jsou o vydání ŠVP informováni prostřednictvím webových stránek dětského domova, dopisu a osobním upozorněním při nejbližší návštěvě v dětském domově.
3. Školní vzdělávací program nabývá účinnosti dnem vydání.

1.	OSV	O	SP	K	P	U	ŘP
----	-----	---	----	---	---	---	----

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	samostatné použití WC	O	SP	K		U	ŘP
2.	hygiena obličeje, rukou						
3.	čištění zubů						
4.	použití kapesníku						
5.	hygiena těla						
6.	hygienické prostředky						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	komplexní péče o tělo			K		U	ŘP
2.	specifická hygiena dívek						
3.	specifická hygiena chlapců						
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	specifická hygiena dívek			K	P	U	ŘP
2.	specifická hygiena chlapců						
3.	úprava účesu						
4.	stříhání a úprava nehtů						
5.	kosmetika, základní kosmetické prostředky						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	rozdíly v hygieně mezi mužem a ženou			K	P	U	ŘP
2.	kompletní manikúra						
3.	holení (prostředky, přípravky)						
4.	péče o pleť, vlasy, chrup						
5.	důsledky špatné hygieny						
6.	návštěva kadeřnice, kosmetičky						
7.							
8.							
9.							
10.							

2.	OSV, MuV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	--------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	pojmenování druhů obuvi, oděvů a jejich součástí	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	správný postup při oblékání						
3.	zapínání knoflíků, zdrhovadla						
4.	zavazování tkaniček						
5.	základní způsoby čištění, praní						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	praktické čištění obuvi, čisticí prostředky	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	zabalení zavazadla s pomocí (vícedenní)						
3.	úklid botníku, skříňě						
4.	základy šití						
5.	ruční praní a sušení prádla						
6.	základní péče o oděv (uložení, způsoby čištění ...)						
7.	výběr oděvu podle počasí, příležitosti						
8.	účast při nákupu oděvu, obuvi						
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	opravy obuvi (účelnost, místo, ceny)	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	zabalení zavazadla samostatně						
3.	drobné opravy oděvů šitím						
4.	ruční praní						
5.	čištění oděvů službou (čistírna, ceny za služby)						
6.	kompletní péče o obuv (čištění, krémování, uložení)						
7.	žehlení vybraných druhů prádla						
8.	estetika v oblékání						
9.	nákup oděvů a obuvi v doprovodu (výběr, zkoušení, nákup)						
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	prací a avivážní prostředky	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	odstraňování skvrn						
3.	údaje na čisticích prostředcích s důrazem na ekologické použ.						
4.	údaje od výrobců						
5.	druhy textilních materiálů						
6.	obsluha automatické pračky samostatně						
7.	žehlení prádla, oděvů						
8.	obsluha šicího stroje						
9.	odlišnosti v odívání v různých multikulturních společenstvích						
10.							

3.	OSV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	---------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	úklid osobních věcí, hraček apod.	O	SP	K		U	ŘP
2.	úklid prádla, oblečení						
3.	ukládání hygienických a kosmetických prostředků						
4.	základní pracovní nástroje a manipulace s nimi						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	domácí odpad, jeho likvidace (vynášení odpadkového koše)	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	utírání prachu, zametání						
3.	vysávání, obsluha vysavače						
4.	stlání a úprava lůžka						
5.	mytí a ukládání bílého nádobí						
6.	úklid koupelny (umyvadla, vany, zrcadla ...)						
7.	úklid chodníku v létě i v zimě pod dohledem						
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	základní péče o květiny	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	mokrý úklid podlahy						
3.	údržba povrchu nábytku						
4.	bezpečnost při domácích pracích						
5.	základní čisticí prostředky v domácnosti (důraz na ekologii)						
6.	převlékání ložního prádla						
7.	úklid chodníku v létě i v zimě samostatně						
8.	základní nářadí pro běžné domácí práce, manipulace s ním						
9.	základní úkony při údržbě jízdního kola						
10.	obsluha automatické pračky pod dohledem, žehlení						

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	mytí oken zevnitř místnosti	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	kompletní údržba hygienického zařízení						
3.	kompletní péče o nábytek						
4.	kompletní péče o podlahové krytiny (koberce, lino, pl. podl. ...)						
5.	úklid kuchyně včetně kuchyňských přístrojů						
6.	praní a čištění bytového textilu						
7.	závady v domácnosti, jejich odstraňování						
8.	tapetování, malování, natírání						
9.	znaky na čisticích prostředcích, ekologická zátěž						
10.	škůdci v domácnosti, jejich hubení						

4.	OSV, VDO	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	-----------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	přehled základních prací v domácnosti						
2.	zabezpečení materiální složky provozu (nákupy, obchody ...)						
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	domácnost, členové domácnosti, jejich práva a povinnosti						
2.	základní potřeby a prostředky pro provoz domácnosti						
3.	rozpočet domácnosti, příjmy, výdaje						
4.	nakupování pod dohledem						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	tvorba domácího rozpočtu (jednotlivé položky)						
2.	zabezpečení příjmů domácnosti						
3.	přehled nutných vydání a nákladů na provoz domácnosti						
4.	udržení rovnováhy mezi příjmy a vydáním						
5.	nakupování samostatně (výběr zboží, placení, doklady)						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	potřebné doklady (dekret, nájemní smlouva, výpis z KN ...)						
2.	kompletní zpracování domácího rozpočtu						
3.	pojištění domácnosti						
4.	druhy bydlení (nemovitost, pořízení, ceny, služby RK ...)						
5.	půjčky, hypotéky, úvěry, stavební spoření						
6.	druhy a služby peněžních ústavů (účty, úroky ...)						
7.	úhrada za služby spojené s provozem domácnosti						
8.	zřízení tel. stanice, kabel. TV, zavedení internetu apod.						
9.	kompletní vybavení domácnosti						
10.	dluhy (důsledky nesplácení, exekuce ...)						

5.	OSV, VDO, MuV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	-------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	pojmenování a rozlišení základních druhů potravin	O	K	U	ŘP
2.	čištění ovoce a zeleniny				
3.	rozvržení jídel (S, PŘ, O, SV, V) během dne				
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	základní způsoby vaření (vař., duš., peč., smaž., gril. apod.)	O	K	P	U	ŘP
2.	nakupování základních druhů potravin pod dohledem					
3.	uložení a uchovávání základních druhů potravin					
4.	manipulace se zákl. kuch. nádobím a nářadím pod dohledem					
5.	úpravy pečiva (opékání, rozpékání, namazání, obložení)					
6.	oloupaní a krájení ovoce, zeleniny					
7.	příprava čaje, kaka, kávy					
8.	výroba pomazánky					
9.						
10.						

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	zákl. kuch. přístroje, nářadí, pojmenování, manipulace	O	K	P	U	ŘP
2.	základní vybavení kuchyně					
3.	plánování nákupu potravin, nákup samostatně					
4.	ukládání potravin, záruční lhůty					
5.	podstata zdravé výživy, složení potravin, vitaminy (přehled)					
6.	vaření příloh (brambory, rýže, těstoviny)					
7.	výroba zeleninového salátu					
8.						
9.						
10.						

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	druhy potravin a surovin včetně méně obvyklých	O	K	P	U	ŘP
2.	důsledky absence zdravé výživy, potřebných látek, diet					
3.	samostatná manipulace s kuchyňskými přístroji a nářadím					
4.	energetická hodnota potravin					
5.	kompletní vybavení kuchyně, účelnost					
6.	sestavení jídelníčku na týden, vhodnost kombinací jídel					
7.	porcování masa, jeho vaření, dušení, pečení, smažení, grilo.					
8.	celková příprava jídel (maso, příloha, omáčka, salát či kompot)					
9.						
10.						

6.	OSV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
----	---------	---	----	---	---	---	----

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	příznaky nemoci, léčebný režim	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	chování v ordinaci lékaře						
3.	teploměr, jeho funkce						
4.	přehled zdravých životních návyků (strava, pohyb, relaxace)						
5.	ochrana zdraví, prevence úrazů a nemocí						
6.	bezpečné chování mimo domov (rizika – zvířata, inj. stř. apod.)						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	nejčastější dětské nemoci (přehled)	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	ošetření drobných poranění (kožní – dezinfekce, náplast)						
3.	znalost adresy lékaře, lékárny, nemocnice či pohotovosti						
4.	přivolání pomoci, nahlášení události (praktický výcvik)						
5.	význam prevence rizikového chování						
6.	resuscitace (praktická ukázka, příp. nácvik)						
7.	riziko otravy (léky, houby, jedovaté rostliny, zkažené potraviny, plyny, alkohol, cigarety, drogy, čisticí prostředky, chem. látky, neznámé a nebezpečné látky na skládkách, ve sklepích ...)						
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	základní materiální prostředky první pomoci (lékárníčka)	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	alergie (příčiny, příznaky)						
3.	ošetření rozsáhlejších poranění povrchu těla						
4.	praktický nácvik resuscitace a život zachraňujících úkonů						
5.	PP při zlomeninách, úrazech kloubů, poranění páteře						
6.	doprovod a doprava zraněného						
7.	důsledky absence zdravé stravy, pohybu, relaxace a spánku						
8.	negativní vliv účinků nikotinu, alkoholu a drog						
9.	pohlavní choroby, prevence AIDS						
10.	zajištění intoxikací a křečových stavů, otravy (drogy, léky, houby, chem. látky, alkohol)						

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	nejčastější nemoci, jejich příznaky	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	základní druhy léčiv, léků						
3.	způsoby tišení bolesti						
4.	PP (šok, úraz hlavy, břicha, hrudníku, páteře)						
5.	PP (úraz - el. proudem, chemikálií, otrava, hadí uštknutí)						
6.	PP (nemoc z přehřátí či podchlazení)						
7.	alternativní medicína (její pozitiva a zápory)						
8.	zdravotní pojištění (ZP, platby ...)						
9.	praktický nácvik resuscitace a život zachraňujících úkonů						
10.	dopravní nehody (hlášení, poskytnutí pomoci, vlastní bezpeč.)						

7.	OSV, VDO, VMEGS, MuV, MeV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	---------------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	rodina (založení rodiny, členové, význam rodiny)	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	vztah děti x rodiče (děti x učitelé, vychovatelé)						
3.	základní rozdíly mezi lidmi z hlediska pohlaví						
4.	základy poznávání lidského těla a jeho částí						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	funkce členů rodiny, společenské role	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	vzájemné vazby mezi členy rodiny						
3.	práva a povinnosti členů rodiny						
4.	základy lidské sexuality						
5.	základy lidské anatomie						
6.	základní projevy dospívání						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	postavení rodiny ve společnosti	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	nefunkční rodina a důsledky tohoto stavu						
3.	psychologické změny v adolescenci						
4.	fyzické změny dívek a chlapců v adolescenci						
5.	péče o pohlavní orgány						
6.	oplození, vývoj jedince						
7.	základní péče o novorozence						
8.	podrobnější anatomické rozdíly mezi mužem a ženou						
9.	projevy lidské sexuality						
10.	úloha zdravého sebevědomí pro vyvážený partnerský vztah						

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	odpovědný výběr partnera včetně partnera jiné národnosti	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	milenecké vztahy						
3.	manželství, riziko mimomanželských vztahů						
4.	plánované rodičovství, antikoncepce (význam, druhy)						
5.	těhotenství, porod, péče o novorozence						
6.	selhání manželství, rozvod, manželské poradenství						
7.	úmrtí v rodině, pohřeb, dědické řízení						
8.	heterosexualita, homosexualita						
9.	promiskuita, sexuální deviace, poruchy						
10.	návštěva u odborného lékaře (urolog, gynekolog)						

8.	OSV, VDO, VMEGS, MeV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	----------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	dopravní prostředky (přehled)						
2.	poštovní zásilky (přehled základních druhů)						
3.	telefonní hovor (tel. přístroje)						
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	poštovní zásilky (přehled)						
2.	telefonní hovor (správný postup v obou směrech)						
3.	cestování v dopravních prostředcích MHD, zakoupení jízdenky						
4.	jízdní řád (základní informace)						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	doporučené listovní zásilky (příjem, vyzvednutí, odeslání)						
2.	telefonní přístroje (přehled, manipulace), telefonní hovor						
3.	cestování v dopravních prostředcích DP, zakoupení jízdenky						
4.	jízdní řád, způsoby vyhledávání spojů, informace						
5.	dopis (struktura textu, správnost uvedení adresy)						
6.	zabalení balíku (uložení, zabezpečení, adresa)						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	skupinové jízdné, slevy jízdného						
2.	odeslání zavazadla a spoluzavazadla (kolo)						
3.	poštovní poukázky (vyplnění, příjem, odeslání ...)						
4.	přepravní řády						
5.	fax, odesílání						
6.	elektronická pošta, chat, ICQ, diskusní fórum, datové schránky						
7.	cestovní doklady, víza						
8.	služby cestovních kanceláří						
9.	komplexní služby České pošty						
10.							

9.	OSV, VMEGS, MuV, EV, MeV	O	SP	K	P	U	ŘP
-----------	--------------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	rozeznávání barev, základních geometrických tvarů						
2.	práce s modelínou						
3.	malování pastelkami, fixem						
4.	jednoduché práce s papírem						
5.	návštěva divadelního představení pro děti, výstavy						
6.	základy hudební výchovy (zvuk, tón, rytmus, písnička ...)						
7.	význam úpravy domácího prostředí						
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	složitější výtvarné techniky						
2.	práce s hlínou, textilem						
3.	návštěva zájmového útvaru zejména Hv, Vv, tanečního						
4.	návštěva divadelního představení, koncertu, výstavy						
5.	úprava domácího prostředí, výzdoba vlastními pracemi						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	návštěva divadelního představení nebo koncertu nebo výstavy						
2.	lidové zvyky v souvislosti se svátky						
3.	další složitější výtvarné techniky						
4.	skupinová práce na zadané výtvarné či hudební technice						
5.	estetická úprava zevnějšku						
6.	účast ve výtvarných soutěžích						
7.	kultivované vystupování na veřejnosti						
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	návštěva divadelního představení						
2.	návštěva operního představení nebo baletu						
3.	návštěva koncertu klasické hudby						
4.	návštěva výstavy (obrazy, sochy, fotografie apod.)						
5.	návštěva muzejní expozice						
6.	návštěva koncertu soudobé hudby						
7.	diskuze k prožitému uměleckému zážitku						
8.	zajištění vstupenek na kulturní akci						
9.	kulturní tradice a jejich význam						
10.	vlastní návrh a aktivní podíl na výzdobě pokoje						

10.	OSV, VMEGS, MuV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	---------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	les						
2.	pole						
3.	vodní zdroje						
4.	tropický deštný les						
5.	město						
6.	vesnice						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	voda (její význam, ochrana)						
2.	ovzduší (jeho význam, ochrana)						
3.	půda (její význam, ochrana)						
4.	základní biologické druhy a jejich ochrana						
5.	přírodní zdroje (surovinové, energetické, hospodaření s nimi)						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	zemědělství a jeho vliv na životní prostředí						
2.	doprava a její vliv na životní prostředí						
3.	průmysl a jeho vliv na životní prostředí						
4.	odpady a hospodaření s nimi						
5.	ochrana přírody a kulturních památek						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	současný životní styl a jeho vliv na životní prostředí						
2.	vztah mezi životním prostředím a zdravím člověka						
3.	nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí, rozdílný společenský vývoj na Zemi, důsledky zvyšování rozdílů globalizace)						
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

11.	OSV, VMEGS, MuV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	----------------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	chůze po schodech						
2.	kotoul vpřed						
3.	chytání a házení míče						
4.	pohyb ve vodě, splývání, plavání						
5.	základy bruslení (chůze, skluz)						
6.	základy lyžování (běžecké, sjezdové)						
7.	jízda na koloběžce, tříkolce, dětském kole						
8.	názvosloví nejznámějších sportů						
9.	turistika						
10.	rytmická cvičení						

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	výběr sportovního zájmového útvaru (oddílu)						
2.	lyžařské techniky						
3.	základní plavecké styly						
4.	pokročilejší bruslení						
5.	turistika, základy orientace v krajině						
6.	jízda na kole						
7.	základy míčových sportů						
8.	bezpečnost (vybavení) v rámci jednotlivých sportů						
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	význam pravidelné sportovní činnosti pro zdravý vývoj						
2.	lyžování – samostatný bezp. pohyb po sjezdovce a ve stopě						
3.	význam zdravé výživa na dosahované sportovní výsledky						
4.	znalost a respektování pravidel BOZ při sportu						
5.	reprezentace zařízení ve sportovních disciplínách						
6.	turistika – poznávací výlety						
7.	zásady chování při návštěvě sportovních utkání						
8.	plavání – aktivní zvládnutí 200 m tratě						
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	zdravotní rizika sportovní činnosti						
2.	turistika a pohyb - součást zdravého životního stylu						
3.	aktivní pobyt v přírodě u vody, na horách						
4.	práce s mapou, internetem						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

12.	OSV, VDO, VMEGS, MuV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	----------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	jméno a příjmení						
2.	datum narození						
3.	adresa bydliště						
4.	základní práva a povinnosti dítěte dle vnitřního řádu						
5.	orientace v obci						
6.	vztah k cizím lidem						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	obec, město (struktura, funkce)						
2.	naše vlast a její symboly (státní znak, vlajka, státní hymna)						
3.	státní správa (význam, přehled)						
4.	samospráva (význam, přehled)						
5.	mocenské orgány státu (přehled)						
6.	kraje, krajská města						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	státní příslušnost, národnost, občanství						
2.	základní lidská práva, listina základních práv a svobod						
3.	základní povinnosti občanů						
4.	přehled základních právních předpisů						
5.	sociální péče – přehled dávek SSP						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	trestně právní odpovědnost						
2.	sociální péče (struktura, orgány, dávky SSP)						
3.	zaměstnání – hledání, motivační dopis, životopis						
4.	nezaměstnanost a její důsledky, Úřady práce a jejich význam						
5.	pracovní smlouva						
6.	zaměstnavatel x zaměstnanec, důležitá ustanovení ZP						
7.	stížnosti, reklamace, důležitá ustanovení občanského zákoníku						
8.	trvalé a přechodné bydliště, povolení k pobytu						
9.	nájemník, nájemce, vlastník						
10.	národnostní, etnické a náboženské menšiny						
11.	porušování základních práv a svobod						
12.	diskriminace dle věku, pohlaví, sex. orientace a polit. příslušn.						

13.	OSV, VDO, MuV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	---------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	pozdrav, prosba, poděkování, oslovení						
2.	základy stolování						
3.	pravidla vzájemného soužití						
4.	základní etické normy v chování						
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	chování ve společnosti (obchod, ulice, dopravní prostředek ...)						
2.	specifika chování v restauraci						
3.	význam pomoci mladším, starším, handicapovaným						
4.	rozhovor, vyjadřování						
5.	celkový vzhled a jeho význam ve společenském styku						
6.	zákonitosti a normy chování						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	chování ve společnosti (kino, divadlo, restaurace, dopr. prostř.)						
2.	základy stolování (sezení, prostírání, servírování ...)						
3.	respektování mravních a společenských norem						
4.	základy společenské etikety						
5.	praktické způsoby pomoci mladším, starším a handicapovan.						
6.	vztah mezi módou a společenskými postoji						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	chování ve společnosti, společenské normy						
2.	domácí a partnerské vztahy, jejich narušení, domácí násilí						
3.	chování k mladším, starším a starým lidem						
4.	chování muže a ženy ve společnosti (individuální, navzájem)						
5.	chování v restauraci (objednávání služeb, placení apod.)						
6.	účel a příprava slavnostní tabule						
7.	chování a jednání s orgány samosprávy, st. správy, moc. slož.						
8.	absolvování tanečních kurzů						
9.	příprava a realizace společenských zábav a slavností						
10.							

14.	OSV, VDO, VMEGS, MuV, EV, MeV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	-------------------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	práce s knihou, čtení pohádek	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	pojmosloví, význam slov						
3.	správná výslovnost hlásek						
4.	smyslové a psychomotorické hry						
5.	konstruktivní činnosti individuální i skupinové (stavebnice)						
6.	základní přírodní, kulturní a technické jevy a objekty						
7.	elementární číselné, matematické pojmy						
8.	časové pojmy a vztahy související s denním režimem						
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	význam pravidelnosti v přípravě do školy		SP	K	P	U	ŘP
2.	dosažení věku přiměřené slovní zásoby						
3.	vedení rozhovoru (věcnost, slušné vyjadřování)						
4.	aktivní účast v zájmových útvarech						
5.	význam čtení, knihovny, aktivní půjčování knih						
6.	sdělovací prostředky – význam a přehled						
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	přehled známých i méně známých povolání		SP	K	P	U	ŘP
2.	praktické využití zdrojů učení – knihovna, media, internet						
3.	strategie učení						
4.	návštěva Dnů otevřených dveří na SŠ						
5.	tvorba vlastních podmínek k učení						
6.	práce s odbornými časopisy						
7.	počítačová gramotnost (účast v kurzech)						
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	příprava na povolání, význam a způsoby rekvalifikace	O	SP	K	P	U	ŘP
2.	význam a účast na brigádnické činnosti						
3.	reálný odhad vlastních možností v souvislosti se vzděláním						
4.	praktické využití zdrojů učení – knihovna, media, internet						
5.	tvorba dlouhodobého plánu učení						
6.	odpovědnost za své vzdělávání						
7.	využití zážitkové (volnočasové) pedagogiky ve vzdělávání						
8.	obhájení vlastního názoru v debatě						
9.	motivace ke spolupráci v týmu						
10.	znalost BOZP						

15.	OSV, VMEGS, MuV, EV	O	SP	K	P	U	ŘP
------------	---------------------	----------	-----------	----------	----------	----------	-----------

věková kategorie: od 3 do 6 let

1.	záchranáři, uniformy, činnosti	O				U	ŘP
2.	prevence vzniku požáru doma						
3.	ochrana při požáru, přivolání pomoci						
4.	vhodné i nevhodné dotyky – jejich hranice		SP				
5.	chování při setkání s cizím člověkem						
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							

věková kategorie: od 6 do 11 let

1.	IZS (složky, význam při mimořádných událostech)	O				U	ŘP
2.	varování před nebezpečím (signály), tísňové linky (zneužití)						
3.	způsob správného chování při požáru						
4.	příčiny vzniku požárů, největší rizika požárů						
5.	význam hasicích přístrojů, základní druhy						
6.	evakuace – nácvik, únikové cesty (význam značek)						
7.	výstražné tabulky – HUP, HUV, rozvod elektřiny						
8.	nález neznámého předmětu, látky, munice, spadlé dráty, trolejové vedení						
9.	linka bezpečí, hovory		SP	K			
10.	nebezpečí internetu, kyberšikana						

věková kategorie: od 11 do 15 let

1.	základní druhy nebezpečných látek	O				U	ŘP
2.	prevence, příčiny vzniku a projevy havárií spojených s únikem nebezpečných látek						
3.	ochrana před úrazem el. proudem (stožáry, lokomotivy, vypínače, přívodní šňůry, elektrospotřebiče ...)						
4.	chování při radiační havárii						
5.	terorismus a extremismus (formy, typy, nové hrozby)		SP				
6.	postup v případě požáru, princip hoření, třídy požáru						
7.	nebezpečí zábavní pyrotechniky						
8.	třídění látek do kategorií dle jejich hořlavosti						
9.	hasicí přístroje a jejich správné použití						
10.	manipulace s otevřeným ohněm v přírodě						

věková kategorie: od 15 do 18 let

1.	charakteristika a vznik MU způsobených přírodními vlivy	O				U	ŘP		
2.	zásady chování při vzniku jednotlivých MU								
3.	přežití v přírodě								
4.	prevence úrazů a nemocí souvisejících s fyzickou prací								
5.	prevence fyzického a duševního násilí u dívek a slabších jedinců		SP						
6.	sekty, nebezpečí psychické manipulace								
7.	působení stresu na tělo, mysl a chování								
8.	psychosociální pomoc v době mimořádných událostí								
9.									
10.									

